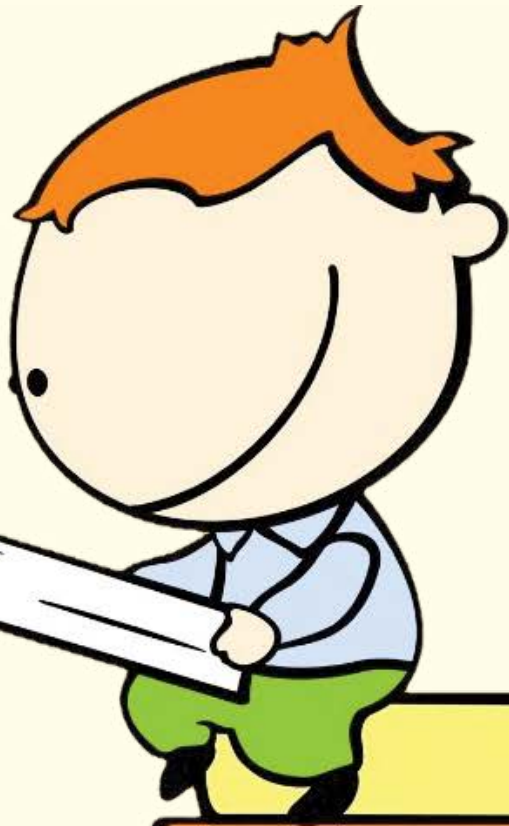

گزارش صبا از چالش‌های پیش‌روی حوزه ادبیات کودک از گذشته تا امروز

سهم ادبیات کودک در نمایشگاه کتاب تهران

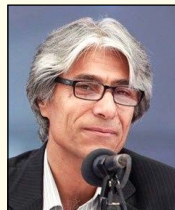
ادبیات کودک و نوجوان در چهار دهه گذشته تا امروز مسیر پرفراز و نشیبی را طی کرده است. به باور بعضی از اهالی این حوزه، فاصله سال‌های ۱۳۶۰ تا اوایل دهه ۸۰ را می‌توان اوج شکوفایی و بالندگی ادبیات کودک دانست و همچنین معتقد هستند در سال‌های اخیر روشنی افق ادبیات کودک به دلایل مختلف کم‌فروغ شده است. خبرنگار صبا به بهانه برگزاری سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با برخی از اهالی ادبیات کودک و نوجوان به گفت‌وگو نشست و به واکاوی دلایل کمرنگ شدن این حوزه پرداخته است.

آزاده صالحی
گفت‌وگو

بازگشت سرمایه خود هم نیستند به تولیداتی می‌پردازند که نزد کودک و نوجوان با اقبال مواجه نمی‌شود. ناشر خصوصی هم چون به فکر بازگشت سرمایه خود است کتاب‌های بدون خلاقیت منتشر می‌کند. در نتیجه، حلقه‌های مفقوده در ادبیات کودک فراوان است و می‌توان گفت، ناشران در این مسیر به راه خود می‌روند و کودکان و نوجوانان به راه دیگری. ضمن این که در نگارش کتاب‌های کودک و نوجوان نیازسنجی صورت نمی‌گیرد و فاصله زیادی بین اهالی ادبیات کودک و مخاطب به وجود آمده است و فضای مجازی هم مزید بر علت شده است.

مدیر انتشارات «توکا» گفت: امروز حتی بچه‌های کوچک به فضای مجازی دسترسی دارند، البته قبول دارم که فضای مجازی نیاز جامعه است و وقتی مخاطب پاسخ نیازهای خود را از مراکز آموزشی، صداوسیما و... نمی‌گیرد به سمت این فضا می‌رود. به خصوص این که تلویزیون در این سال‌ها کمتر به ساخت سریال خوب بامحور زندگی قهرمانان ملی یا مفاخر فرهنگی پرداخته است. در عین حال کتاب‌های تالیفی هم با دست‌انداختن‌های زیادی تارسیدن به مرحله چاپ مواجه هستند. نتیجه تمام این کم‌کاری‌ها پناه بردن نوجوانان به سریال‌های مبتذل ماهواره و دوری از کتاب است. چون هیچ‌گاه فرهنگ‌سازی و برنامه‌ریزی درستی از سوی خانواده و نظام آموزشی برای بچه‌ها وجود نداشته است و نویسنده، شاعر و هنرمند هم که همیشه خود را نماینده ادبیات مردمی می‌داند و دارای دلبستگی‌های ملی است نمی‌تواند در چنین شرایطی به خلق یک کار تاثیرگذار بپردازد. به خصوص وجود جریان‌های بازدارنده در حوزه ادبیات کودک که مانع از رشد و خلاقیت در این حیطه می‌شود. از سوی دیگر، در مواقعی شاهد این هستیم که بودجه‌های فرهنگی به آن شکلی که باید درست صرف نمی‌شود. یکی از مشکلات خود من این است که یک ناشر دولتی که تاکنون از من ۳۵ جلد کتاب چاپ کرده است با وجود آن که ۲۰ سال از تمام شدن چاپ یکی از کتاب‌هایم می‌گذرد حاضر نیست کتاب را تجدید چاپ کند در حالی که در قرارداد ما آمده است اگر چاپ کتاب تمام شد ناشر موظف است کتاب را تجدید چاپ کند. ولی ناشر مبادرت به چنین کاری نمی‌کند و در جواب گلایه‌های من می‌گوید که این کتاب الان الویتی برای انتشار ندارد. شعبانی اضافه کرد: در حالی که امروز شاهد انتشار کتاب‌های بی‌کیفیتی هستیم که چیزی به دانش و درک کودکان اضافه نمی‌کنند ولی کتاب‌هایی که می‌توانند در خلاقیت کودکان نقش داشته باشند از تجدید

اسدالله شعبانی، نویسنده و شاعر: ادبیات کودک پاسخگوی نیازهای جامعه نیست

اسدالله شعبانی، نویسنده و شاعر کودک و نوجوان با اشاره به این که آنچه که نمایشگاه کتاب عمدتاً یک فروشگاه بوده و نمی‌تواند نیازهای کودکان و نوجوانان را به آن شکلی که باید پاسخ دهد گفت: ادبیات کودک مسیری را طی

می‌کند که وقتی منتقدین آن را به لحاظ کمی و کیفی بررسی می‌کنند می‌توانند نواقص و افت و خیزهای آن را متوجه شوند. این که در چه دوره‌ای با درخشش ادبیات کودک مواجه بوده‌ایم و در چه دوره‌هایی و به چه دلیلی ادبیات کودک رشد نکرده است. البته مراسم‌های رونمایی کتاب که در این سال‌ها در نمایشگاه برگزار می‌شود اتفاق خوبی است ولی کلا ادبیات کودک در ایران مسیر طبیعی را طی نمی‌کند، چون متأثر از شرایط اجتماعی و سیاسی است. یادم هست زمانی، کتاب‌های کمیک‌استریپ در ایران رایج بود که شمارگان آن به ۳۰۰ هزار هم می‌رسید، ولی اغلب این کتاب‌ها از کیفیت پایینی برخوردار بودند و ناشران حتی یک ویراستار و ناظر چاپ نداشتند که به نظارت کیفی در این زمینه بپردازند. در نتیجه این کتاب‌ها به شکل انبوه تولید و با تخفیف بسیار در سراسر ایران فروش می‌رفت و به دست بچه‌ها و خانواده‌ها می‌رسید. امروز کتاب گران شده و ناشر هم توان سرمایه‌گذاری برای انتشار کتاب ندارد. در این بین، فقط عده‌ای از ناشران حرفه‌ای فعالیت دارند. مشکلی که در حوزه ادبیات کودک و نوجوان وجود دارد این است که کتاب‌های منتشر شده امروز، پاسخگوی نیازهای جامعه نیست. در واقع بده بستانی بین تولیدکننده و مصرف‌کننده نیست و این خودش آفت بزرگی در این حوزه به شمار می‌رود که بر جهان فرهنگی و اهالی کتاب چیره شده است. امروز ناشران به سلیقه عمومی جامعه نگاه و کتاب تولید می‌کنند. به خصوص بعضی از ناشران که نگران

